

b) Ett par dm nedanför, i murbruket (längd 35 cm, höjd intill 3 cm):

PRIR: BIRI: IYICIN: IIR

gloria : patri : et filiu : et : spir

5 10 15 20

»Gloria Patri et Filio et Spir(itu) ...»

Under 14–20 **filiu : et** står i kalkputsen:

BIRIYIN PAB

pirf - - - -

Till läsningen: 1 **g** är tydligt stunget; likaså 7 **p**. Mellersta delen av r. 12 är skadad. Intet skiljetecken efter 13 **t**. 19 **e** är tydligt stunget, 22 **p** troligen stunget. De båda sista runorna äro grunda.

P. A. Sæve 1864: »... **gloria : batri : et filiu : et sb**. Nyare: **parfksþam** ... m.fl. otydliga run-ord, ornamenten samt början till en Troja-borg.»

c) Omkring 1 dm nedanför, i kalkputsen (längd 12 cm, höjd 3,5 cm):

IRIRIYKIR

utrñkhal

R. 2 är troligen **t (d)**, icke **a**.

1 dm längre ned och t.v., i putsen (längd 13 cm, höjd 3,5 cm):

TRIRI *

trik - h

d) Längre ned och t.h., i murbruket (längd 45 cm, höjd intill 5 cm):

IRIR: IIRY M: K: IYI I I I I Y. K

iak ar : aīn ārm syntih menniska trñ

5 10 15 20 25

»Jag är en arm, syndig människa ...»

Till läsningen: R. 1–5 äro tydliga. R. 6–7 stå på ett skadat ställe, otydliga. 12 **y** är tydligt stunget, likaså 18 **e**. Nedre delen av 14 **t** är skadad; möjligen **d**. V. stapeln i 22 **s** fortsätter på grund av felhuggning in mot huvudstaven, så att runan liknar ett **k**; men säkerligen är **s** avsett. Murytan är vid 24 **a** mycket ojämn och gropig. De sista tecknen äro oklara.

Omedelbart under runorna en Trojenborg.

g) Västra väggen, S om ingången. I kalkputsens flera ristningar, bl. a. ett träd. Därjämte finnas enstaka runor och en följd, som är svagt synlig. De två följande äro 18 och 25 cm långa, runorna intill 4 cm höga; den tredje 6 cm lång, 2 cm hög.

RDRNTKI

YBIRILYBR:TN*NY

raþ run --

ok abliR -- mabr · aúhum

»Tyd runorna ...»

P. A. Säve 1864: »Run-ritningar å vestra muren i tornkammaren:

Y:IRYNYI

m : irkuma : »

h) Västra väggen, N om ingången.

En enstaka runföljd (9 × 3 cm), jämte andra ristningar.

RIY IIRDR

uel -- aþr

i) Norra väggen i tornrummet, 1,35 m från rummets nordvästra hörn, 1,83 m ovanför golvet.

Två rader av runor, 26 och 19 cm långa; runorna intill 5 cm höga. Den övre är djupare ristad och tämligen tydlig.

YNDARF*THYTBRY

fupork hnias tblm ...

YIRIRIRITDRH

--- runir enþu --

Längre ned och t. h. ett skepp.

j) Samma vägg, mitt emellan västra ytterväggen och tornbågen.

Två grupper av runor. Längd 16 och 28 cm; höjd intill 5 cm.

k · uirs

gessusna : sarenu

»... Jesus Nasarenu.»

Nedanför t. v. ett skepp, t. h. därom med 13–18 cm höga runor:

blar

Längre ned (7 × 3 cm):

nulpu

De båda sista runorna äro tydliga. R. 2 kan även läsas **r**, r. 3 kan även läsas **u**. — T. h. därom ett skepp. Den sista ristningen, 7 × 3 cm stor, står sålunda mellan de båda skeppsbilderna.

k) Samma vägg, under orgelläktaren.

Två följder av runor, den översta (A) 1,90 m ovanför golvet, 0,38 m V om tornbågen, den nedre (B) 1,72 m ovanför golvet, ungefär 0,60 m V om tornbågen.

A (15 cm lång) med mycket stora runor (8 cm höga):

marria

B (längd 41 cm, höjd intill 3,5 cm):

k --- : riaaah lia --- ooofaina · i alar nobir

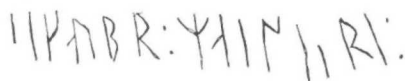
5 10 15 20 25 30 35

Under r. 12–20 är en följd av runor, som möjligen kunna läsas:

sant - maria

Längre ned (längd 16 cm, höjd 2 cm):

- - kaubr : maist - ri :

»Jakob mästare.»

Längre ned och t.h. (längd 12 cm, höjd 2,5 cm):

fuþork hni - s

P. A. Säve (1864) »Run-ritningar å norra muren dersammastädes:

k - - - - aaalnn - - - - nnlf [= E k]

santma - - [= E k]

gesusa : s̄aranus [= E j]

Längst åt öster derstädes:

mārria ... fuþork h ... [= E k]

Derunder längst åt vester, mera otydligt:

fuþork hnias tblm [= E i]

I fören af tecknadtt skepp:

... - ūe - erupu [= E j]

m. fl. der befintliga otydliga, förstörda run-tecken, streck m. m.»

O. v. Friesen 1924: De av P. A. Säve omtalade ristningarna »i tornrummet på n., v. och s. muren kunde ej återfinnas.»

Inventeringen av runristningar i Lye kyrka utfördes år 1954 i samarbete med Sven B. F. Jansson och Iwar Anderson. Den senare gjorde därvid kalkeringar på grundval av vår gemensamma granskning; dessa ligga till grund för avbildningarna här i texten. Inventeringen utfördes utan kännedom om Säves äldre läsningar (1863, 1864). Jämförelsen med dessa har kunnat göras först 1961 i samband med manuskriptets utarbetande.

Tvärt emot vad man skulle vänta ha inskrifterna i Lye i stort sett icke förändrats mycket under de senast förflutna hundra åren. Inventeringen har givit ett betydligt ökat material, och läsningarna äro i många fall fullständigare än hos P. A. Säve. Förstörelsen tycks icke ha varit alltför stor. Tydligt är emellertid, att ömtåligheten är mycket varierande, och man måste räkna med att åtskilligt har gått förlorat under tidernas gång.

Man bör utgå ifrån att de flesta inskrifter av detta slag ha haft en mening, även om mycket förekommer, både här och annorstädes på Gotland, som är rent klotter. Då så många numera icke kunna tolkas, beror det framför allt på att de äro fragmentariska och förstörda.

C. Säve i brev till brodern P. A. Säve den 12.12.1863: »Tack äfven för de nyfunna *Run-ristningarna* (i vägg-kalken) uti Lye kyrka! Skada att jag icke fick ögonen på dem för 19 år sedan (1844) — då de kanske hade varit något läsligare än nu. Genom funderande skall det väl i alla fall lyckas at utgissa något.»